

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden izsicer v torek, četrtek in saboto.

Protest učiteljev zoper g. dr. Zarnika.

Nekteri hudo sodijo učitelje, ki so podpisali protest zoper g. dr. Zarnika. Nikakor ni naš namen zagovarjati vseh učiteljev, a kopica izmed njih bi se vendar le smela izvzeti. V dokaz tukaj navedem prvi načrt protesta, ki je bil udom v podpis in potrjenje poslan in se je glasil:

Der Herr Abgeordnete Dr. Zarnik hat sich in der Landtagssitzung von 15. October d. J. dahin geäußert, er könne gerichtsmässig beweisen, dass Abgeordnete der ersten krainischen Landeslehrerconferenz infolge Terrorisirung von Seite des Vorsitzenden desselben gegen ihre eigene Ueberzeugung so stimmten, wie er es haben wollte. — Da den Gefertigten kein einziger Fall einer selbst nur versuchten Terrorisirung erinnerlich ist, so fordern sie den Herrn Abgeordneten dr. Zarnik hiemit auf, bis Ende dieses Monats in einem der in Laibach erscheinenden öffentlichen Blätter diejenigen Mitglieder der Conferenz nennen zu wollen, bei denen dies stattgefunden, widrigens diese Behauptung als eine böswillige Erfindung angesehen und erklärt wird.

Linhart m. p.

Raktelj m. p.

Če s tem načrtom primerimo protest v „Laib. Schulzeitung“, vidimo, da je med njima bistven razloček. Kolporterja tega protesta sta namreč od nekterih učiteljev dobila odgovor, da sami za se pač potrdijo, da se niso bali ničesa, za druge pa se ne zmenijo po pregovoru: „Vsak za se, Bog pa za vse.“ V sled

tega so gospodje „Laib. Schulzeitunge“ spremenili passus: „dass den Gefertigten kein einziger Fall einer, selbst nur versuchten Terrorisirung erinnerlich ist.“

Pa ta spremenjeni protest dotičnim učiteljem ni prišel v roke, ampak le gori navedeni prvi načrt, zato pa zlasti tistih, ki so pripomogli k spremembi prvega načrta, nikakor ne obsojamo, zlasti če pogledamo na njihove okoliščine. Razun teh so pa omenjeni protest podpisali tudi taki, kateri sami si poprej niso upali nasprotno glasovati, ko so zvedeli želje gospoda prvosednika, eni pa so morda mislili, da pametno ravnajo, če so s svojim „gospodom“ enega duha.

Pa tudi ti gospodje naj bodo lepo v miru; mi jim ne bodemo očitali ničesa, ker niso vedeli, kaj delajo. Le aranžerje te komedije bi vprašali, kaj je bil prav za prav njihov namen? So-li hoteli opravičevati svojega gospoda nadzornika? A to je jako nevhvaležen poskus in bode le pri onih kaj veljal, ki g. Pirkerja ali čisto nič ne poznajo, ali pa pred njim trepetajo? Kdor pa g. nadzornika natančneje pozna, se bo temu posmehoval. Ali mar ni gospod Pirker nekemu učitelju na Dolenjskem ob novih srenjskih volitvah pisal, da naj glasuje za kandidata ustavoverne stranke in naj tudi pri drugih volilcih zanj agitira? Ta reč nam je bila znana že meseca junija tega leta, a da ne bi kdo po krivem sumičil dotičnega gospoda učitelja, smo o tem molčali. Dalje se o nekem drugem učitelju pripoveduje, da mu je gospod Pirker poslal preklic ali pojasnilo, kterege je imel podpisati in objaviti v „Ljubljanki.“ Če bode gospod dr. Zarnik potreboval v tem oziru na-

tančnejih poročil, naj se oglasi pri vredništvu „Slovenčevem.“

Ali so aranžerji omenjenega protesta hoteli opravičevati sami sebe? Pa kdo bi jih imel za tako bedaste, da bi hoteli celemu svetu znano reč utajiti s protestom? Kaj je bil tedaj njihov namen? Skoro si ne moremo drugzega misliti, nego da so hoteli poskušati, koliko je še samostojnosti med učitelji. In reči moramo, da so to popolnoma dosegli. Učitelji se imajo odslej šteti med uradnike, ki vse store na komando; samostojnosti pa ni med njimi. Da so povsod, tedaj tudi pri učiteljih izjeme, to se samo po sebi umé, pa tukaj sodimo po večini in po tem, kako se ta stan kaže v očitnem življenju. Pri zadnji konferenciji so hoteli g. učeniki biti prišteti uradnikom, zato so tudi tako glasovali ter s tem pokazali, da od njih ni pričakovati resnega nasprotovanja zoper načela centralistov, kakor sploh od vradnikov ne.

Naj so pa gospodje „Laib. Schulzeitunge“ že sami od sebe hoteli napraviti to poskušnjo med učitelji, ali pa na skrivno „komando“ svojih višjih, nespodobno in grdo je obojno. Menda vsaj imajo toliko razumnosti, da jih smemo resno vprašati: Ali vi tako malo spoštujete svobodo človeško, da od njega tirjate nenravnost? In to početje je bilo nenravno, ker jih nikdo ne bo imel za take bedake, da bi mislili, da bi s takim protestom zamogli opravičiti se pred občinstvom, ki nje in njihovega gospoda nadzornika že zdavnej tako dobro pozna.

Naj h koncu še omenimo, da prav tako reč presojuje tudi „Učiteljski tovariš,“ ki v

Podlistek.

Misijonar in prostozidar.

Resnična dogodba.

(Po nemškem poslovenil A. P—i.)

(Konec.)

Po več urnem peljanju, zdaj po tlaku, zdaj bolj po mehku, se voz ustavi. Molčé, kakor pri vsej dolgi vožnji, vzdignejo me spremljevalci s kočije, peljejo me nekoliko korakov ter posade na železno reč. Morebiti je gilotina? morebiti železen drog? ali sicer kako mučilno orodje? Vsak trenutek pričakujem, da mi bo sekira glavo ločila od telesa, ali bodalo prebodlo srce, ali kaka olovka me zgrudila. Pot mi teče raz čela in senc, a vendar me opihljava leden zrak. Čez eno uro sedim tako nepremično v smrtni bojazni, a pričakovana smrt me vendar ne doleti. Olajšan se oddahnem in ko pri najskrbniši pozornosti okrog niti stopinj, niti človeških glasov ne čujem, odrinem zavezo nekoliko spred oči. Bil sem sam. Naglo vržem

obvezo proč, skočim raz železni stol ter gledam v nastajajočem jutranjem svitanju okrog sebe. Znajdem se v skrbno vrednejem vrtu s cvetličnimi in zelenjavnimi gredami, z nasadi mladih drevesec in lepšalnih grmičev, ki se zdaj, se ve da, zibljejo v zimskem spanju. Ravno pred menoj stoji rastlinjak z mnogobrojnimi cveticami. Grem noter, da bi našel izhod na cesto. Stranska vrata pa me pripeljejo v drugo sobico, kjer so spravljene lopatice, grablje, škropilnice in enaka vrtnarska orodja. Vhodnim vratom nasproti zapazim druge duri, ki peljejo v prijazno hišico. Potrkam in mlada žena odpre, čudé se, da jo kdo obiše že v tako zgodnji uri. Izgovarjam se, da jo tako zgodaj motim, ker sem bil poklican k nekemu umirajočemu, da sem se boje zmotil, zamolčim pa vedoma, kako sem dospel semkaj, ker sem se bal, da so morebiti prebivalci te hiše s tajno družbo v dotiki.

Žena pokliče svojega moža ter mu pové: „Ta visokočastiti gospod duhovnik so zašli ter želé razjasnila.“

„Kje pa sem prav za prav?“ vprašam malo boječ.

„Tri ure od Pariza!“ odgovori krepki mladi mož.

Osupnjen v naglici nikam kaj omeniti. „Tri ure hoda od Pariza!“ zamrmram mehanično ter se vtopim v misli.

„Ali želite, častiti gospod, hitro v Pariz dospeti?“ — nadaljuje vrtnar — „potem vam postrežem s svojim vozičkom; ako se vam ne zdi za malo, vsesti se zraven mene na mojem ne ravno popolnoma priročnem vozu. Koj odrinem v prestolnico, kamor peljem zelenjavo in cvetlice na trg.“

Hvaležno sprejemem prijazno ponudbo prostosrčnega vrtnarja, ne pa vabila njegove žene, da bi popred pil čašico kave z njenim možem, ktero je ravno hlapečo bila postavila na mizo. Bil sem zelo žejen, vendar se nisem mogel odločiti, žejo vgasiti, ker sem bil po dogodkih pretekle noči postal nezaupljiv tudi do takih, ki bi bili na videz zaslužili večje zaupanje.

Rano v jutro dospem na vrtnarskem vozu v Pariz in v moje stanovanje. Maševal nisem ono jutro, ker sem bil preveč vznurjen.

Telesno onemogel in na duhu potrč sedem na stol. Večkrat se podrgnem na čelu v pre-

zadnji številki piše: V l. 22. „Laib. Schulztg.“ odbijajo vdeleževalci 1. učiteljske skupščine (razen enega vsi), ki so imeli pravico glasovanja, vsak za se z nevoljo predrzno (?) obrekovanje dr. Zarnika, da bi jih bil predsednik učiteljske skupščine zoper njih lastno prepričanje strahoval, da bi bili tako glasovali, kakor je on veleval. Mi tem gospodom, vzlasti nekterim, iz srca radi to verjamemo, vsaj na večer drugega dneva njih veliko še vedelo ni, da so glasovali za državno suknjo. (Glej „Laib. Ztg.“ 24. sept. št. 217). Da bi bili vsi gospodje, ktere beremo v „Schulztg.“, ravno s temi besedami ta protest podpisali, zelo dvomimo. Tukaj je tudi mogoče: 1. Da so nekteri gospodje izrekli, da jih nihče ni silil pri glasovanju, kar je v nekterem oziru čisto resnično; 2. da so nekteri izrekli, „da so z vsem zadovoljni, kar se zapiše v njih imenu.“

„Novice“ so tedaj pravo zadele, ker kar naravnost reko: „Terrorizirani so bili, to je gotovo, če tudi ne z besedo. Saj je bila že soparica v dvorani taka, da je učiteljem sapo zapirala, če bi tudi še učiteljskega „strahu“ Pirkarja in mogočnjaka Gariboldija ne bilo v nji. Kdor pozná veči del naših učiteljev, ki so po vsem reveži, bo vedel, kako takemu revežu tesno prihaja, če vidi pred sabo kakega nadzornika, kako se boji, da ne bi se mu zameril niti z besedo niti z dejanjem, kajti dobro mu je znano, da imajo ti gospodje za vsako opozicijo kaj dober spomin. Terorizira se pa ne le z besedo, marveč tudi z migljejem in z enakimi znanimi domačimi pripomočki. Kdor si upa toraj trditi, da učitelji pri deželni šolski konferenci niso bili strahovani ali terorizirani, temu se po vsi pravici sme vsak v zobe smejeti. In protest, ki se na ta način s podpisami polni, ali ni zopet le teroriziranje učiteljev? Kajti kateri bo imel pogum ne podpisati ga, če mu ga pošljejo glave „Lehrervereina“?

Politični pregled.

V Ljubljani 2. decembra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je 30. t. m. obravnaval predlog tirolskega liberalnega poslanca Wildauerja o spremembi šolskega nadzorništva na Tirolskem. Poslanec dr. Graf ga je zavračal ter temeljito dokazoval, da ta reč

pričanje, ali čujem, ali spim. Dogodki zadnje noči zdé se mi kot sanje, a vendar so bili le prerisnični.

Drugo jutro sem maševal za nesrečno žrtvo tajne družbe v bližnji samostanski cerkvi „du sacre coeur“. Ko hočem ravno cerkev zapustiti po dovršeni zahvalni molitvi, me vpraša samostanska prednica, s katero sem imel še govoriti, kaj da mi manjka, ker sem zelo raztresen in prepaden? Sprva odgovorim izogibljivo, ker jej to ne zadosti, obstanem, da se mi je nekaj neobičnega pripetilo, pa še le potem me je volja povedati jej dogodke, ako mi s prisego zagotovi, da jih ne bo pravila nikomur, naj si bo kdor hoče.

Ko je nadzornica čula mojo povest z mnogimi znaki čudenja in strmenja, pové mi s solznimi očmi, da je pobožna hči umorjenega nuna v tem samostanu, in da veliko moli za dragega očeta, ker ve, da je ud tajne družbe. Prednica pravi, da jo bo vest o spréobrnjenji njenega nesrečnega očeta zelo razveselila in oblažila. Iz bojazni zalezovanja se pa nisem mogel odločiti, zdaj že hčeri izreči tolažbo ter sem prezrl vse opomine in prošnje nadzorničine.

spada v področje deželnega zbora in da državni zbor za to ni kompetenten, da marveč prelomi ustavo, če sprejme Wildauerjev predlog. Govoril je tudi minister Štremajer, pa se ni odločil na nobeno stran; rekel je, da državni zbor s tem, če se spušča v razpravo Wildauerjevega predloga, ustave še ne prelomi, obenem pa je odseku, kteremu se je predlog izročil, priporočal vestno povdarjati, ali je državni zbor za to kompetenten ali ne. — Delniška postava je bila sprejeta v drugem branji. — Spomenico delavcev, ki je bila na dnevnem redu, so pa odložili, ker je reč silno važna in so bili poslanci že utrujeni. — Predlog, naj se petletne priklade dajejo tudi amanuenzem na vseučiliških bukvarnicah in vseučiliškim profesorjem, je bil brez debate sprejet. — Konečno je minister Lasser odgovoril na Bärenfeindovo vprašanje o žandarmerijski postavi ter je rekel, da žandarji spolnujejo svojo dolžnost in se povsod, razen na Spodnjem Avstrijskem, zmanjšuje število potepuhov. Naši nemški liberalci so nam tako radi očitali, da med Slovenci je največ surovežev in potepuhov, prav veseli nas od ministra samega slišati, da obljubljeni dežela nemških liberalcev, namreč Spodnje-Avstrijska z Dunajem vred, v tem oziru presega vse, tedaj tudi slovenske dežele.

Vnanje države.

O zadevah grofa **Arnima** heidberški profesor prava, **Heinze**, v „Augsb. Allg. Ztg.“ iz kazenskega zakona dokazuje, da državno pravdnništvo bode imelo veliko težav dokazati mu krivico ter doseči njegovo obsodbo. Gosp. profesor se zlasti sklicuje na § 4. državnega zakonika, po kterem se sme v vnanjih deželah storjeni prestopek le tedaj kaznovati, če je tudi po postavah dotične dežele kazni vreden. Profesor Heinze pa misli, da take postave francoske boje ni. Za zagovornika si je grof Arnim razen dosedanega zastopnika izvolil še poznanskega odvetnika dr. Dockhorna.

Vrednik **Davarskega** „Vaterlanda“ dr. Siegl, je od monakovske sodnije obsojen na 10 mesecev težke ječe, ker si je drznil trditi, da napad na kneza Bismarka v Kisingu je bila zgolj komedija.

Francoska narodna skupščina se je 30. novembra zopet sošla. Za predsednika je bil 1. t. m. zopet izvoljen g. Buffet. Poročilo prezidentovo pa se ima danes ali jutri v zbor-

Na božič, drugi dan po onem dogodku, razmišljujem zopet o čudežnem pripetljivi. Nehotečemu uidejo oči na pariški časopis, kjer so bili zaznamovani razni umrli, med drugimi tudi taki nepoznani, ki so izpostavljeni v Morgue-i, poslopju za shrambo najdenih trupel. Takoj skočim po koncu ter hitim v Morgue.

Tam najdem šest trupel, a nobeno ni podobno nesrečnemu, kterega sem iskal. Goljufan in nejevoljen hočem zapustiti dvorano. Še enkrat preleté oči po sobi. Tu zapazim na steni znano obleko in na traku visi moja dragocenna svetinja sv. križa. Še hitreje kakor popred, ogledujem truplo, ki leži zraven one oprave. In res, bilo je truplo znanega, se ve, zbog smrti zelo spremenjeno, a značivne poteze se še poznajo. Da bi se popolnoma prepričal, odgrnem malo plahto in odkrijem vrat in prsi. In glej, na vratu se pokazete dve luknji, spred malo širji kakor v tilniku. Obe vratni žili ste bili prebodeni.

Nadzornik se približa ter me radovedno vpraša: „Iščete li med mrtvimi kakega znanca?“

„Študiral sem medicino“, izogibljivo odgovorim, „ter najdem zabavo v tem, da spo-

nici brati. Skrajna desnica od svojih tirjatev ne bo čisto nič odjenjala, pa vladi tudi ne nepotrebnih zaprek delala. Skrajna levica pa bo še predrzneja, ker ji je po vgodnem vspehu pri občinskih volitvah zrastel greben. Sicer je sklenila pred novim letom ne se spuščati v razpravo o ustavi in najprvo pretresati vojno postavo, a vendar se utegnejo že pri tej vneti hudi prepiri. V levem središču se utegne očitno pokazati razdor, kterega je Thiers dosedaj le s silo zadrževal; Thiers namreč na vsak način hoče razpust narodne skupščine, pa le malo udov levega središča se v tej reči z njim strinja, večina pod vodstvom Christophlea se bode nagnila na desno, če se noče sama sebe vničiti. — Grof **Chambord** je svoje prijatle neki pismeno opominjal, nič ne storiti, kar bi zadrževalo ustanovitev kraljestva. — Pri mestnih volitvah v Parizu je izvoljenih 53 radikalcev, 10 zmernih republikancev, pa 11 konservativcev. V 5 okrajih je treba ožje volitve.

Angleški nadškof **Manning** je izdal pastirski list, v kterem vernim svoje škofijo naznanja, da vsak katoličan mora verovati nezmotljivost papežev; kdor tega ne veruje stopi s tem (ipso facto) iz katoliške cerkve in stori božji rop, če to zamolči ter sv. zakramente prejme.

Ruski car se je 30. nov. z veliko kneginjo Marijo iz Livadij vrnil v Petrograd, carica pa se je s svojim sinom ravno tisti dan iz Pariza odpeljala v San Remo. — „Fremdblatt.“ piše, da sta se Bismark in Gorčakov dogovorila, da se bruseljski kongres na spomlad v Petrogradu nadaljuje in da bodo povabljeni tudi zastopniki ameriških držav.

Na Turškem, pravijo, se bode ministerstvo spremenilo, ker sultan s sedanjimi ministri zaradi kupčijskih pogodb ni prav nič zadovoljen. Veliki vezir bo neki Riza paša, kteri je posebno egipškemu kralju priljubljen.

Srbska skupščina misli k ministru Marinoviču poslati deputacijo, ktera naj bi izrekla željo, da bi se knez Milan oženil. Za nevesto mu neki priporočajo 15letno hčerko črnogorskega kneza.

Izvirni dopisi.

Iz Štajarskega, 1. dec. (Heimische Parteien, welche sich von einem „Thierarzte“ commandiren lassen.) Prav dobro mi je znano

znavam način smrti nesrečnežev“. Nisem se lagal, ker sem se res učil zdraviloslovja, in ono mi dobro služi v misijonih.

„Ta gospod“, opazi nadzornik, „je poteg-njen iz Seine in se je valjda v njej utopil“.

Na to molčim, da ne bi izdal svojega boljšega prepričanja in prepustim onega človeka pri njegovem mišljenju. Večkrat me napade skušnjava, da bi zopet vzel dragoceno svetinjo, toda bojazen, da bi se ne izdal, in tudi misel, da pač ne bodo onečastili svete reči, me zadržujete vzeti dragocenni spomin.

Kakor sem bil obljubil, maševal sem drugo jutro v onem samostanu. Po maši me prestreže nuna prosé z zamolklim ihtenjem in tekočimi solzami: „Spominjajte se blagohotno pri sveti daritvi in v svojih molitvah mojega nesrečnega očeta!“

„Smem prašati, kaka osoda je zadela vašega očeta!“

„Ah zgubila sem“ — zaihti nuna — „svojega dragega očeta, dvojno sem ga zgubila, za časnost in za večnost! Da bi ga bila smrt prehitela v stanu milosti, pretrpela bi zgubo, toda po tako brezbožnem življenju tako naglo

da se veliki, značajni možje ne zmenijo ne za osebno hvalo, ne za osebno grajo. Zavolj tega sem prepričan, da je naš oče Bleiweis ravno tako mirno bral mladočesko „Nation“, v ktorej ga nek slovenski mladič smeši kot ubogega „Thierarzta“, kakor „Slovenca“, kateri mnogo zasluženega moža spodobno zagovarja. Prepričan sem tudi, da še huje psovke gospoda niso in ne bodo ovirale, delati za blagor našega naroda.

Pa, gospodine dopisnik češke „Nation“, ki nas zabavljate po svetu, da se damo Slovenci voditi od „živinskega“ zdravnika, alj veste kakošen testimonium paupertatis ste si podpisali s to surovostjo? Za žive dni, alj še le naj dokazujemo izobraženemu človeku, da je vsak pošten stan tudi časten? da ne dela stan človeku sramote, pač pa človek stanu, ako ne živi in ne dela tako, kakor njegov stan tirja?

Se li naj kmet zasramuje, da je le kmet, pa ne gospod? Ali zasluži n. pr. gospod Jurčič že zavolj tega večo čast, ker se je vdal stanu visokih politikarjev, in Bleiweis manjo, ker je ostal le medicinar?

Vsak človek, in tudi berač, ki vestno izpolne mesto svojega stanu, je časti vreden. Tem bolj pa bomo moža slavili, ki ne le, da dela čast svojemu stanu, še tudi izvan svojega stanskega delokroga dela in trpi ko junak. Le zdravnik je g. Bleiweis po svojem stanu, pa slovenski narod ga tem bolj časti, čem bolj je njegov stan, sam po sebi, oddaljen od političnega in narodnega delovanja.

Ako se profesor slov. jezika navdahne ljubezni do svojega naroda, ako je jurist doma v političnih vednostih, je to častno pa tudi razumljivo, ker si je eno z drugim v ozkeje zvezi. Da pa tudi „zdravnik“, ki ima po svojem poklicu opraviti s politično in narodno celo neutralnimi boleznimi, vendar ne zaostaja ne za profesorjem in ne za juristom v narodnem in političnem boju, ampak ju celo prekosi, — je za njega tem bolj slavno.

In prav to velja o „živinskem zdravniku“ Bleiweisu.

Zakaj pa je prinesel Klaričev „Slavjanski jug“ zraven Obrenovičeve in Strosmajerjeve podobe tudi Bleiweisovo, če ne zavolj njegovih zaslug? Komu pa je klicalo na Vižmarskem taboru 30 tisuč izobraženih Slovencev „Naš Oče“?

umreti — o to je grozno, strašno! Oh, ko bi mogla rešiti dušo svojega sicer dobrega očeta, rada bi hotela trpeti v vicah vse muke do sodnjega dne. Vse bolezni, pomanjkanja, bolečine in nadloge tega sveta, vse peklenke muke bi takoj na-se vzela, ko bi le mogla rešiti njegovo dušo!

„Potolažite se, sestra! Umirajoči Izveličar se je zadnje uro usmilil razbojnika. Vaše goreče priprošnje bodo tudi hasnile vašemu očetu.“

„O tem moram dvomiti“ — opazi nuna z glavo majaje; „kajti moj oče je bil v tajni družbi, ktere udje v smrti odrekó vsako duhovno pomoč.“

„In če bi bil vendar vaš oče pred smrtjo prejel tolažbo svete vere?“ omenim jaz.

Nuna ne veruje ter me brezupno gleda.

Tu potegnem svojo listnico ter jej pokazem zadnjo stran. Oči se jej zasvetijo, hlastno čita besede, pritiska jih trdno na ustne, in na kolena poklekivša razprostire roki in z očmi proti nebu zroča zakliče z donečim, veselo vzhicnim glasom:

„Hvala večna Bogu, moj oče je rešen!“

Verjemite, gospod dopisnik, ako stoji g. Bleiweis na čelu Slov. naroda, si je to čast pošteno priboril. Naš nasprotnik ste; pa ako spodrinete g. Bleiweisa in postavite sebe na njegovo mesto, bodo Slovenci tudi Vam spodobno čast skazovali.

Ker niste „živinski zdravnik“, se vam bode to tem laglje posrečilo.

Iz Ljubotomera, 30. nov. Žalostno je pri nas to, da je naša „čitalnica“ zaspala, da-si so vsi tukajšnji Slovenci omikani in priprosti, še zvesti svojim starim načelom in delavni za prid tukajšnjega slovenskega ljudstva. Ali še žalostneje pa je vedenje nekterih „polomikanih tukajšnjih purgarskih nemškutarjev“. Ne mine skoro teden, da bi se ne prigodil (namreč v novejšem času) kak škandal, ki je dokaz le največe surovosti, a ne tržana sedanjega časa. Danes strelja eden iz ljubosumnosti na družega, jutri zopet drugi težko telesno poškoduje svojega bližnjega, pojutrem si tako surovo zabavljajo, da ima sodnija vedno razsodbe zaradi žaljenja časti, in tako se čujejo enako žalostne dogodbe dan za dnevom. Ne vem, kdaj bodo odrasli možje naši se že spametovai!

Iz Dunaja, 30. novembra. Žalostno je zdaj na Dunaji, nič ko krize, vse se podira. Po vsih klubih ustavovercev je ropot, vse, kar je bilo ali je še pri kaki delniški družbi v opravljenem svetu, se obeša po ministerstvu in bi rado, da bi ministerstvo stresalo milijone iz rokavov ter ustavovercem pomagalo zopet k zlatim časom, ki so jih imeli pred borznim polomom. Radi bi tudi, da bi se ta polom, ki je bil le polom njihovih borznih krogov, spoznal za državni polom ter bi se mu pomagalo iz davkarskega žepa. Moravski poslanec Dubsky, ki je ob času poloma v tako čudnem svitu se pokazal po svojih velikanskih zgubah, hoče ministerijelnemu središču svetovati, da bi se 300 milijonov na posodo vzelo — za železnice. Toda kaj bi to pomagalo, to ve Auersperg sam najbolje, ki si prizadeva na vso moč, da bi svojo stranko varoval še dalje nevolje cesarjeve.

Kako žalostno je v Peštu, to je že obče znano; vsak dan utegne tam počiti, in ker so Ogri že izrekli, da ne morejo plačati svojega dela k splošnim javnim državnim stroškom, se od tam ni nadjati nobene denarne pomoči v tej silni zadregi.

Zdaj pa pride še nekaj tako ošabno dunajsko starešinstvo trkat na ministerska vrata in hoče imeti državne podpore par milijonov! Tedaj tudi dunajsko mesto, ki je mislilo, da je ono kraljestvo, ter se vedlo tako, kakor da bi vse druge dežele živele le od njega, jedle le iz njegove sklede, je prišlo na kant, in zdaj misli, da mu morajo priti na pomoč davkoplačevalci. Za živo glavo! Če Ogerska ne more plačati svojega dela, če ustavoverci potrebujejo toliko sto milijonov, da se zopet popravijo in morejo med ljudi, in če še po vrhu dunajsko mesto zahteva izdatne podpore iz državne blagajnice, — kje li se bodo vzeli taki strašni zneski?! Ni čuda, da so v tej strašni zadregi zopet jeli misliti na Česko, ki je brez dolgá in plačuje svoje davke redno. Iz Českega — si mislijo — se dá iztlačiti še kaj, česka dežela še ima, ona ni tako pri kraju, kakor Ogerska. Država pa potrebuje, da more obstati, domoljubja in ljudi, ki so v stanu davek plačevati. To oboje najde se še na Českem, zato bi radi imeli Čeha v državnem zboru. Toda Čehi že poznajo to čivkanje, ne bodo se dali tako lahko pregovoriti, ker so že večkrat bili prevarjeni.

Iz Prage, 30. nov. Ogerski listi so nedavno primerjali Deáka s Čehom Palackym in v tej primeri iskali reklame za prvega. Ali taka primera ne veljá, kar je Palacky, to Deák niti je kdaj bil, niti biti more. Deák je le madjarsk politikar, le pri Madjarih ljubljen, on je jel sloveti po drugem svetu le zato, ker je bolna Avstrija iskala zdravnika v Pešti; kdo bi se bil zunaj Ogerske za-nj zmenil! Deák je marveč podoben zdravniku, kteremu se posreči ozdraviti kakega imenitnega bolnika, ki postane potem imeniten ne po sebi ali svoji umetnosti, marveč po onem slavnem bolniku. Deák je tedaj pravi junak po sreči, po slučaju, kajti slučaj je bil, ki je Ogersko tako povzdignil, da je Avstrija šla k nji pomoči iskat.

Največe delo Deakovo je dualizem, zaradi kterega je on ponosen in vsi Madjari z njim. Ali je pa ta dualizem res srečen za Ogersko, za Avstrijo? Mislimo — in vsak pravi politikovalec nam bo pritrdil, da nikakor ne niti za to, niti za uno, kajti Ogerska je dandanes vsled tega dualizma tako na koncu, da se umetno Deakovo delo vsak hip žuga podreti. Ogerska je do vratu v dolgovi in tako zabredla v tisočerne zadrege, da bi ji zdaj tudi Deák menda ne vedel pomagati.

Palacky pa je ves drug mož, on ni edino le česk politikar, ampak njegovi politični nazori so si pridobili spoštovanje po vsem svetu, čeravno ni dosegel za svojo deželo tega, kar Deák za Ogersko. Zato pa sliši dandanes iz Ogerskega glasove, ki mu morajo biti v popolno zadostenje. Pokazalo se je, da politično poskušanje nikjer nič ne velja, da v Avstriji ne bo šlo brez vresničenja njegovih federalističnih nazorov, da brez teh se ne da doseči trdno stanje v državnih zadevah in da se čedalje bolj bliža dan, ko bo politični in narodni despotizem nazorom enakopravnosti, zvezi narodov sam odprl vrata, ker nazori pravice znajo živeti, nazori krivice in sile pa še pošteno umreti ne.

Mi smo prepričani, da se Palackiju, ako bi se njegovi nazori vresničili, ne bi godilo to, kar se zdaj Deáku godi, da namreč njegovi nekdanji najiskrenejši privrženci preklinjajo njegovo delo, namreč dualizem, po kterem je Ogerska prišla na kant, Avstriji pa le malo manjka do njega.

Domače novice.

Ljubljana, 3. decembra.

(„Učit. Tovariš“) bode prihodnje leto zopet izhajal, kakor letos. „Vsem gg. učiteljem iz vseh slovenskih pokrajin, piše vredništvo, ki so nas dosihmal podpirali z naročnino in z dopisi, vljudno se zahvaljujemo, zaupljivo pričakovaje njihove prijazne pripomoči in podpore tudi prihodnje, kajti ravno sedaj se nam zdi naj manj vgodni čas, da bi odstopali in popuščali pot, katero je „Učit. Tov.“ nastopil l. 1861.

(Ljubljanski zdravniki) so sklenili, da so jim dosedanje plače premajhne in se imajo povekšati.

(Č. g. Luka Robič) s šenturške gore je dež. šol. svetu zopet podaril 104 vrste raznih rastlin, ktere je deželni šolski svet odločil za dekliško pripravnico v Ljubljani.

(Veliko besedo) na čast Preširnu bo napravila čitalnica ljubljanska prihodnjo nedeljo 6. t. m. Program priobčimo prihodnjič.

(Umrlo) je v Ljubljani novembra meseca 81 oseb, 46 moškega in 35 ženskega spola.

Poslano *).

Da je prošnja do ministerstva kakor pri-
tožba čez magistrat opravičena, to je gotovo
vsakemu jasno, kdor davke plačuje, pa je o-
škodovan pri svojem rokodelstvu celo še od
tistih, ki že tako nam in celi deželi v zaporu
na stroške živé. Oziroma na to vprašamo, je-li
prav in potrebno, da zaslužek dobiva pošten
rokodelec, ki skerbi in se bori, da sebe in
svoje pošteno preživí, otroke odgoja, da bodo
dobri udje sv. cerkve in poštenu državljaní,
— ali pa da se daje zaslužek tolovajem in
morivcem, goljufom in tatovom, kateri se po
dvakrat, ali še po večkrat v zapor povernejo
in se celo vesele na višavo (na Grad) priti?
Je-li potrebno, kar se v novinah bere, koliko
100 in 100 goldinarjev je ta ali ta iz zapora
nesel? Komu je to vzeto, kdo je prikraten v
svojem zaslužku? — Rokodelci!

Da je oni mož gospod „tíhi meščan“ mož
nekoliko prekratkega pogleda, se mu lahko
pojasni; nočemo pa soditi, če je tudi on rav-
no tako priden, ki rad preží, kako da čevljar,
krojač in drugi, golaš, pivo in vino na bokale
izpraznujejo. In ko pravi, da je takih lepo
število, ki tako zapravljivo živijo, da jim ni
nikoli dosti zaslužka in dosti nizek davek;
naj nam naznani one „srečne!“ — Zavrtni
ga smemo, da jih ne dobi toliko, kolikor je
prstov na roki, in ako so kateri tako delali,
kakošen je bil konec njih početja?

Resnica je, da nekateri mojstri in posest-
niki v gostilno zahajajo, toda one malo briga
zaslužek, še manj enaki dopisi, ker oni tako
rekoč od svojega živé; tedaj se ne sme vse v
eno torbo vreči. Toda grozno malo je taci-
h, še najmanj pa čevljarjev in krojačev. Kje je
tisto „lepo število?“ — Geslo časa je denar
in vsaki gleda, da kaj zasluži. Če so tedaj
komu milejši okoliščine, da kaj premore, bodi
si rokodelec, uradnik ali trgovec, in če je bolj
marljiv, če zna vse bolje obračati, ter je po-
sebnó srečen v svojem osebnem početju; je-li
potreba to vsacemu na nos obešati?

In ali ne smé, če je v taci-
h okoliščinah, nemara snažnejši proti drugemu oblečen biti?
Ali ne stane to njegov denar in zaslužek?
Ker je rokodelec in ima morebiti k temu še
za vsako šalo rabljeno in mnogim pristudeno
ime „šostar“, „žnidar“, ali za tega del ne smé
pošteno oblečen biti? Ali ni v čast rokodel-
stvu, da se je toliko omikalo, da ne živijo
tako razuzdano, da se ne more več s prstom
na nje kazati in reči: ta ali oni je „šostar“
ali „žnidar“, ker je tako zanikarno oblečen?
To, menimo, naj se šteje bolj v poštenje, kakor
v zapravljivost rokodelcem.

Ljubljana ima kakih 24,000 prebivalcev;
med čevljarje sme se jih šteti — mojstrov in
pomočnikov — skupaj kaci-
h 120, po več ali
manj pa krojačev in drugih. Kdo so pa drugi,
ki jih tudi nahajate v gostilni? Niso li ura-
dniki, trgovci itd? In so li tisti v vaših očeh
vsi čevljarji, krojači, ki jih nahajate po spre-
hajališčih v velikih množicah ob delavnikih
šetati, ko rokodelci doma delajo? To velja
tudi zaradi gostilnic, kakoršnih imamo na sto-
tine v Ljubljani; ako gospod „tíhi meščan“
grizljeje prešteva, ki jih povzijemo s svojo
družino ob nedeljah rokodelci, naj jih tudi
drugim.

*) Ker so bili pri zadnjem temu nasprotnemu
„Poslanem“ nekateri nejevoljni, da smo bili taisto
sprejeli, bodi opomenjeno, komur še ni znano, da
pri taci-
h spisih pošiljavca odgovornost zadeva.

Vred.

Vi pravite, da rokodelci, ki imajo „blau-
montag“, se držé svoje stare pravice; a pojte
v ponedeljkih po rokodelskih delavnicah, pre-
štejte mojstre in pomočnike, in videli boste,
koliko jih „blau-
montag“ dela. Včasih gre člo-
vek po svojih opravkih in precej nekteri su-
mičijo, da nima boljšega dela kakor po ulicah
pohajkovati ali pa po krčmah se potikati. A
poglejte ga doma v delavnici. Po letu se ko-
maj dan napoči in čevljar gre že na svoje delo
ter je še vedno pri njem, ko je solnce že davno
zašlo; po zimi pa, ko nekterim ura delopusta
odbije, krojač in čevljar še misliti ne smeta
na spanje in počitek in ko se drugi ljudje že
veseli iz krčme vračajo domu, čevljar še na-
bija obuvala, da se dostikrat jezé gospodar in
sosedje; a biti mora, da sebe in svoje preživí.

Prevdarjaje naše zaslužke ste se zopet v
čevljarje in krojače vrgli, kar sicer ve vsaka
babica prevdarjati, ko usnja kupi in na Grad
v delo nese. Toda tudi tukaj, vam rečemo na
vse usta niste prave zadeli, ko pravite, da veljajo
čevlji 6—7 gl. in so vredni le 3 gl. Vi gotovo
niste še nikoli dobrega usnja kupovali, sicer
bi tako ne bledli. Povejte nam pa, kdo pla-
čuje stanovnino, bodi si za štacuno, delavnico
stanovanje, ki vse na leto 100, 200, 300 gl.
znaša; kdo plačuje pomagáče, zdržuje učence,
kdo odrajuje davke, kateri so včasí 20, 30—
60 gl. na leto, zraven pa še ves trud? — Go-
tovo samo čisti dobički.

Hvaležni smo vam, da ste nas tako očeto-
vsko podučili; pojasniti pa vendar vam mo-
ramo, kako lahko bi tudi ljubljanski čevljarji
in krojači cenó delali, — tako namreč: ako
bi imeli prosto stanovanje na Gradu; ako bi
ko „aufseherji“ od države plačo imeli, obleko
pa kruh na funte dobivali, pa naši pomagáči
kakor arestanti bili preskrbljeni: to nam „grat-
tis“ oskrbite, gospod „tíhi meščan“, potlej vam
bomo vsi ljubljanski rokodelci hvalo peli in
vas v večnem spominu ohranili.

Gospod „tíhi meščan“ marsikaj gnjilega
zapazi, pa reči mu moramo, da ne pozna do-
bro sedanjih okoliščin; ne sad, ampak korenine
so puhle, sedanje težave napravljajo, da roko-
delci, če sami niso premožni, morajo denarje

na posodo vzeti, da ljudem napravljajo obutala,
obleko ali kar koli bodi, da morajo potem na
svoj zaslužek dolgo čakati brez obresti in na
zadnje svoje denarje še zgubiti. Na Gradu ne
delajo nič na puf; gori dajejo delati le ljudje,
ki plačujejo gotovo in na ta način poštenim
rokodelcem zaslužek, bodi si že majhen ali
velik, čisto odide.

Znano je, da reven rokodelec, ko prevzame
kako delo, velikokrat prosi za kako predplačo,
ali pa da se mu konto za delo mora precej
plačati. Takim rokodelcem Grad po vsem ško-
duje in jih bo še čisto vničil, ali pa spravil
na beraško palico, če se v tem oziru kmalo
ne bo zboljšalo. Veliko bi se o tem še dalo
govoriti, pa za zdaj priporočamo gospodu „ti-
hemu meščanu“, da naj v prihodnje svoje pero
rabi v pojasnjenje kaci-
h mestu in vladi po-
trebnih priprav in ne piše več o „golašu“
in „blau-
montagu“, ker vse druge reči so
tiste gnjile stvari, katerih pa „tíhi meščan“ ni
zapazil.

Več rokodelcev.

Umrli so:

30. nov. Marija Čenčur, kurjačev otrok, 5 1/2
l., za vnutjem grla. — Genovefa Gregorec, hišna
posestnica, 56 l., za oslabljenjem čev.

1. dec. France Kräutler, krojač, 19 l., za
pljučno sušico. — Anton Avbelj, pekov, otrok, 1 l.,
za božjastjo. — Maksimilijan Bürger, sin trgovčev,
dijak 4. gimn. razreda, 13 l., za škrlatno davico.
— Žiga Bals, zasebnik 62 l., — in Jan. Mehlé,
tesar, 76 l., oba za razlivom v pljuča.

Zobni zdravnik dr. Tanzer v Gradcu

se zahvaljuje po svojem odhodu svojim p. n.
zobnim pacientom za nepretrgano obilno obi-
skovanje in častilno zaupanje pri zadnjem bi-
vanju v Ljubljani in zagotavlja, da bo, kakor
navadno, zopet prihodnjo pomlad tje prišel.
Njegova c. k. privilegirana zobna voda, zobni
prah (štupa) in pasta v posodicah in zavitkih
se dobivajo v Ljubljani pri g. **M. Mahru**
in **Biršicu** in po lekarnah v Kranji, Loki,
Kamniku, Trstu in na Reki, v Celovcu, Beljaku,
Zagrebu itd., pa tudi v vsaki specerijski in
parfumerijski (dišavni) prodajalnici. (65-1)

(54-8)

Cos.		kralj.
dvorna		livarna
za zvonove		in metale
I. Hilzerja		& sinov
v Dunajskem		Novem mestu

(Ignaz Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt)

se priporoča na naročevanje **zvonov vsake teže in vsakega glasa** ter
tudi za vsake izdelke iz vlitiga metala.

Za pred odločeni glas ali čisto harmonični akord naročenega zvonovja (več zvonov)
se daje poročstvo. Zvonovom se pridaja tudi vsa druga oprava, jarmi iz lesa ali železa
po najboljši in najnovejši šegi narejeni, tako da se veliki in težki zvonovi prav lahko
gonijo, ker tekó po zobcih na novo iznajden način; tudi se lahko presučejo, kedar
koli treba, brez posebne naprave, tako da zvonovi dalje trpe in mnogo lepše pojó.
Tudi se zvonovi tako vredijo, da se pri zvonenji vsi lepo vjemajo in kembli
drug za drugim v lepem redu bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta livarna novo
sistemo, po kateri vsak novo opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v zvoniku en sam
človek v kakih urah po zeló priprosti napravi brez vseh stroškov tako vrediti more,
da zvonovi enako, hitreje ali pa bolj počasi tekó.

Naročila se izgotovljajo natančno in po ceni. Zarad plače so ugodni pogoji.
Kar ta livarna obstoji, 33 let, je vtila 2930 večih zvonov, ki so tehtali 12800 centov.

Pri Dunajski razstavi l. 1873 2 medaliji za napredek za 8 zvonov
s skupno težo 300 centov, vlitih za votivno cerkev na Danaji in razstavljenih.